

Kuntien mahdollinen tuki vesiosuuskunnille

Vesiosuuskunnat, kuntien
vesihuoltolaitokset ja kunnat -opas

Sisältö

- Lainsäädäntöä ja taustaa
- Tukimuodot
- Investointituet
- Lainatakaukset
- Neuvonta ja asiantuntija-apu
- Veden myynti tukkuhintaan

Lainsäädäntöä

- Vesihuoltolain (119/2001) 18 § mahdollistaa vesihuollon tukemisen kunnan, valtion tai EU:n varoilla
- Valtion tuesta vesihuoltolaitoksille säädetään laissa vesihuollon tukemisesta (686/2004)
 - » Valtion tuki on harkinnanvaraista investointitukea
 - » Laissa säädetään avustusten myöntämisperusteista
- EU:n tuki on investointitukea
- Kunnan myöntämä tuki voi olla muutakin kuin investointiavustuksia
 - » Tukijana tulee olla kunta EI kunnallinen vesihuoltolaitos

Lainsäädäntöä

- Vesihuoltolaki edellyttää kustannusvastaavuutta vesihuoltotoiminnassa → **Lähtökohtana tulee olla, että vesihuollosta aiheutuvat kustannukset katetaan siitä kerättävillä maksuilla**
- Vesihuoltolaitoksen (kuten vesiosuuskunnan) normaalia toimintaa ei tule ylläpitää kunnan varoilla (yhteisillä verotuloilla)
 - » Laki vesihuollon tukemisesta kieltää jatkuvan tukemisen myös valtion varoista
- Kustannusvastaavuuden varmistamiseksi kaikkien vesihuoltolaitosten tulee tehdä säännöllisesti hintojen tarkistuksia

Mihin tukea on myönnetty?

- Vesiosuuskunnille on perinteisesti myönnetty erilaisia avustuksia niiden toiminnan alkuvaiheessa
- Lähes kaikki Kuntaliiton vuonna 2007 toteuttamaan kyselytutkimukseen osallistuvat kunnat olivat tukeneet jollain tavalla vesiosuuskuntien toimintaa
- Tuen perusteena on usein ollut halu edistää kunnallisen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolisten alueiden keskistetyn vesihuollon järjestämistä

Vaihtoehtoisia kunnan tuen muotoja

- Investointituet
- Lainatakaus
- Verkostojen suunnittelu kunnan toimesta tai suunnittelun kustantaminen
- Neuvonta- ja asiantuntija-apu: kilpailuttaminen, hallinto, talous
- Vesiosuuskunnan materiaalien hankinta perustamisvaiheessa, hätäapu häiriötilanteissa
- Yleislinjaukset kuntien myöntämistä tuista vesiosuuskunnille ja muille vesihuoltolaitoksille suositellaan kirjattavan valtuustossa hyväksyttävään vesihuollon kehittämissuunnitelmaan

Investointituet

- Investointituen edellytyksenä tulee olla vesihuoltolain 6 ja 7 §:n mukainen vesihuollon järjestämisvelvollisuus suunnittelualueella
 - » Tällöin alueelle pitää joka tapauksessa rakentaa keskitetyt vesihuoltoverkostot
- Mikäli vesihuoltolain 7 §:n edellytykset eivät täyty, voi kunta täyttää järjestämisvelvollisuuden mahdollisesti muillakin tavalla
 - » Kiinteistökohtaisten ratkaisuiden tukeminen

Investointituet

- Investointituki perusteltua myös silloin, kun
 - » Suunnittelualan viemärointi vähentää ympäristökuormitusta huomattavasti kiinteistökohtaisiin järjestelmiin verrattuna
 - » Alueen vesistö on herkkä
 - » Tulevan yhdyskuntakehityksen vuoksi keskitettyjen vesihuoltoverkostojen rakentaminen suunnittelualueelle on järkevää → järjestämisvelvollisuus voidaan todeta tulevaisuudessa

Investointituet

- Investointitukea myönnetään yleensä
 - » Harkinnanvaraisesti
 - » Tietty prosenttiosuus hankkeen kokonaiskustannuksista
 - » Erillisen määrärahan puitteissa
- Investointituen tavoitteena tulee olla vesihuoltoverkostoihin liittymisen mahdollistaminen kohtuullisin kustannuksin
 - » Jos liittämiskustannukset ovat kohtuulliset ilman investointitukea → ei perusteita tuelle (tukea ei "tarvita")
 - » Jos liittämiskustannukset ovat hyvin korkeat ja investointiavustus ei kohtuullista kustannusta → ei perusteita tuelle

Investointituet

- Tuki tulee siis kohdistaa hankkeille, joissa se mahdollistaa kohtuulliset liittämiskustannukset
- Tukipäätös tulee tehdä talous- ja rakentamissuunnitelmien perusteella → varmistetaan hankkeen järkevyyden ja talous
- Investointitukea voivat olla myös verkostosuunnittelun, rakentamisen valvonnan kustannusten tai vesiosuuskunnan liittämiskustannusten maksaminen

Lainatakaus

- Useimmiten kunnat ovat taanneet vesiosuuskuntien verkostoinvestointien lainat
 - » Takauspäätöstä tehtäessä vesiosuuskunnan toimintaedellytykset tulee arvioida tarkoin
 - » Arvioitava: hankkeen laajuus, rakentamisen laatu ja **talous**
- Kunnille on jo tullut muutamissa tapauksissa vastattavaksi taloudellisiin ongelmiin ajautuneen vesiosuuskunnan velat

Lainatakaus

- Taloudelliset toimintaedellytykset voidaan arvioida taloussuunnitelman, verkostoalueen liittyjämäärän sekä suunnitellun taksan perusteella
 - » Liittyjämäärän todenmukaisuus
 - » Taloussuunnitelma → arvioidut kulut ja tuotot
 - » Taksa → maksujen kustannusten kattavuus
- Arvioinnissa voidaan käyttää apuna tilintarkastajaa tai muuta asiantuntijaa

Lainatakaus

- Vesiosuuskunnan toimintaa ja taloudellista tilaa on suositeltavaa seurata vuosittain esimerkiksi velvoittamalla osuuskunta luovuttamaan kunnalle tilintarkastajan lausunto → ongelmat toiminnassa on mahdollista saada tietoon ajoissa
 - » Tilintarkastajan lausunto voidaan asettaa myös lainatakauksen ehdoksi
- Rakentamisen laatu tulee varmistaa
 - » Rakentamissuunnitelmien tarkastus tai niiden teettäminen vesiosuuskunnan puolesta
 - » Rakentamistöiden valvonta → kunta voi edellyttää valitsemaan rakentamishankkeen valvojaksi kunnan hyväksymän henkilön

Neuvonta & asiantuntija-apu

- Neuvoja ja apua esimerkiksi ylläpidon järjestämiseen, kilpailuttamiseen ja varautumiseen
 - » Resursointi varmistettava
- Kunta voi järjestää esimerkiksi vuosittain vesiosuuskuntailtoja
 - » Tiedottaminen, ajankohtaiset asiat, ”kouluttaminen”
 - » Vesiosuuskunnille verkostoitumismahdollisuus
 - » Voidaan kutsua ulkopuolisia asiantuntijoita
- Voidaan edistää laadukkaiden vesihuoltopalveluiden syntymistä

Veden myynti tukkuhintaan

- Tukkuhinnalla tarkoitetaan veden myymistä tai jäteveden vastaanottamista muilta vesihuoltolaitoksilta kuluttaja-asiakkaita alempaan, mutta kustannukset kattavaan, hintaan
- Kuntaliiton 2007 tekemään kyselytutkimukseen vastanneista kunnista noin puolet myi vesiosuuskunnille vettä tai vastaanotti jätevettä tukkuhintaan
- **Aina vesihuoltolaitosten välinen neuvottelukysymys**
→ koskee sopimisen vapaus!
- Sopimukseen ei sovelleta vesihuoltolain (119/2001) pykälää vesihuollon sopimuksista ja maksuista → siten hinta voi olla kuluttaja-asiakkaiden hintaa matalampi

Veden myynti tukkuhintaan

- Useat vesiosuuskunnat toivovat tukkuhintaista vettä
- Veden vesiosuuskunnille myy kunnallinen vesihuoltolaitos, joka ei saa tukea muiden vesihuoltolaitosten toimintaa
 - » Tukkuhinta pitää pystyä perustelemaan todellisten aiheutuneiden kustannusten kautta!

Tukkuhinnan perusteet

- Tukkuhinnan perusteena on volyyymi → vesiosuuskunta saa paljousalennusta ostamansa vesimäärän perusteella
- **Tukkuhinnan tulee aina kattaa myyjälle sen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset** → perustuu kustannussäästöihin
 - » Tuotanto-, käsittely-, siirto- ja hallintokustannukset
- Tukkuhinnan mahdollistava ostovolyyymi määritellään paikallisesti
 - » Käsittelykustannukset, vesihuoltolaitosten määrä ja veden kokonaisvolyyymi vaihtelevat
 - » Perusteena voi esimerkiksi olla, että ostaja kuuluu kymmeneen prosenttiin myyjän suurimmista asiakkaista

Lisätietoja:

Projekti-insinööri Henna Luukkonen

Suomen Kuntaliitto

henna.luukkonen@kuntaliitto.fi

0503428075